

deframkallande sömnmedel som lugnande medicin. I ett fall har han skrivit ut en så hög dos smärtstillande medicin (Treo comp) att patienten med stor sannolikhet tagit skada, säger HSAN.

I två av fallen har han behandlat en kroppslig sjukdom utan adekvat uppföljning. I tolv fall har han understött ett läkemedelsmissbruk. I två av fallen har det rört sig om missbruk av opiater. Därtill är förskrivningen av Flunitrazepam i ett fall synnerligen anmärkningsvärd eftersom mycket tyder på att patienten, inom en tidsperiod om 19 dagar, tagit ut 1 000 tabletter i syfte att sälja dem till missbrukare. Allmänläkaren borde ha misstänkt detta, anser HSAN.

Patientjournalerna uppvisar genomgående stora brister i dokumentationen av såväl sjukhistoria och kroppsuppsökning som bedömningar och ställningstaganden till åtgärder, främst i fråga om medicinering.

Allmänläkaren har genom sin bristfälliga medicinska handläggning av patienterna, särskilt den vårdlösa förskrivningen av narkotiska och beroendeframkallande medel, samt den bristfälliga journalföringen grovt åsidosatt sina skyldigheter i yrkesutövningen. Felen är varken ringa eller ursäktliga och bör medföra disciplinpåföljd i form av en varning, blir HSAN:s slutsats.

Dessutom har allmänläkaren även missbrukat sin behörighet att förskriva narkotiska och beroendeframkallande läkemedel. Hans förskrivningsrätt bör därför begränsas så att av honom utfärdade recept på läkemedel, som innehåller ämnen upptagna i Läkemedelsverkets narkotikaförteckningar II-V, endast får expedieras på ett specifikt namngivet apotek, bestämde HSAN vidare.

Påföljd: Varning

Läkare underhöll missbruk i flera fall

Anmälare: Socialstyrelsen

Anmäld: Ortoped

Orsak: Stora brister i förskrivningsmönster och journalföring
HSAN 68/02

II Läkaren skrev oreflekterat ut vanebildande mediciner, och underhöll i flera fall med stor sannolikhet ett missbruk. Dessutom försvårade han för ett par patienter att avbryta sitt missbruk. Det anser HSAN och varnar läkaren.

Läkaren, en ortoped, anmäldes av Socialstyrelsen efter en tillsyn som ledde

till stark kritik. Redan tidigare hade Socialstyrelsen påpekat att läkaren måste ändra både sin journalföring och sitt förskrivningsmönster, något som dock inte skedde.

Kritiken kan kort sammanfattas så här:

Mycket knapphändig journalföring, vilken inte uppfyllde kraven i patientjournalagen och Socialstyrelsens föreskrifter. Det framgick inte vem som skrivit journalerna och signeringar saknades. Innehållet i journalanteckningarna gav inte överblick över problematik, status, indikationer för medicinering eller överhuvudtaget målsättningen med vården. Anamneser var synnerligen knappa, somatiskt status fanns bara sparsamt, diagnostiska resonemang saknades, diagnoser fanns sällan, vårdplaner och behandlingsstrategi saknades.

Indikationer för medicineringen var svåra att finna. I flertalet fall saknades tydliga uppgifter om preparatets styrka, dosering, antal/volym, inklusive itering. Flertalet anteckningar innehöll endast preparatnamn eller uttrycket Idem. Journalanteckningar hade försvunnit på grund av datorfel.

De flesta förskrivningarna tycktes ligga utanför ortopedens specialitet.

Förskrivning av för missbrukare attraktiva preparat skedde oreflekterat och i flera fall måste förskrivningsmönstret betraktas som direkt underhåll av missbruk.

Känd i missbrukarkretsar?

Socialstyrelsen hänvisade också till att en patient i ett brev beskrivit ortopedens som känd i missbrukarkretsar för en lättvindig förskrivning av beroendeframkallande läkemedel.

Detta styrktes av att flera av hans patienter kan betecknas som missbrukare. De hade förekommit och förekommer i flera andra av Socialstyrelsens ärenden som gäller överförskrivande läkare i samma stad.

Förskrivningarna kan tillsammans med den dåliga journalföringen, sägas utgöra ett hot mot patientsäkerheten. Ortopeden ämnar fortsätta sin verksamhet och bör därför anmälas till HSAN, ansåg Socialstyrelsen och redogjorde i sin anmälan för flera patientfall med mycket omfattande läkemedelslistor. Här kan vi bara ge en kort sammanfattning av ett av dessa fall:

Duperad inte godtagbar förklaring

En 40-årig kvinna sökte för ryggvärk och svårigheter att sova på grund av smärtan. Under de tre och en halv månader ortopedens haft kontakt med kvinnan skrev han ut 1 200 tabletter Treo comp, 300 Somadril, 400 Stesolid, 60 Rohyp-

nol, 100 Sobril samt 140 Xanor. Sedan hänvisade han patienten till missbruksavdelning, men skrev ändå ut 100 tabletter Stesolid och även Sobril 15 mg 100 stycken. I journalen fanns ingen motivering till förskrivningarna.

Han har uppgett att kvinnan duperat honom, något som dock enligt HSAN inte är någon godtagbar förklaring.

Har bemödat sig

Ansvarsnämnden har hämtat in yttrande av ortopedens. Denne har motsatt sig yrkandet om disciplinpåföljd och uppgett bland annat följande:

»Jag har verkligen bemödat mig om att följa Socialstyrelsens krav. Samtliga patienter som omnämnes i Socialstyrelsens anmälan får varken bensodiazepiner eller Treo comp.

Vid ett tillfälle har jag skrivit ut Voltaren supp till en patient. Att man kan missbruka Voltaren stod inte klart för mig förrän jag varit på möte hos Socialstyrelsen. Voltaren är ju en vanlig medicin i ortopedisk praxis.

Att jag skulle vara känd i missbrukarkretsar förnekar jag. Socialstyrelsen hänvisar här till en skrivelse från en patient. Skrivelsen är tillkommen sedan jag kommit underfund med att vederbörande var missbrukare och därför slutat att förskriva bensodiazepiner.

Även min journalföring har jag ändrat så att de fyller de krav som Socialstyrelsen ställer.«

II Bedömning och beslut

HSAN konstaterar att av utredningen framgår att ortopedens på oreflekterat sätt skrivit ut vanebildande mediciner och hos fem patienter med stor sannolikhet underhållit ett missbruk.

I två fall har han dessutom uppenbarligen försvårat för patienterna att avbryta sitt missbruk och fortsatt förskrivningen av vanebildande medicin, trots att patienterna hade sökt kontakt med avgiftningsenhet, något som ortopedens var medveten om.

Ortopedens journalföring är ofullständig. Ofta saknas sjukhistoria och när sådan finns är den väl kortfattad. Ofta skrivs sjukhistoria och eventuella statusfynd i löpande text och bedömningar av patienternas tillstånd samt motiveringar till åtgärder är ytterst summariska eller saknas helt.

Ortopeden har inte iakttagit den försiktighet vid förskrivning av narkotiska läkemedel som föreskrivs i 27 § Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande av utlämnade av läkemedel. Han har vidare på ett flagrant sätt åsidosatt bestämmelserna i patientjournalagen, anser HSAN.

Påföljd: Varning